

Ambivalens inför tiggare inget nytt i historien

Människor har känt ambivalens, ångest och vantrivsel kring närvaron och mötet med tiggande människor genom alla tider. Det visat kulturgeografen Erik Hansson i en ny avhandling om svenska samhällets reaktioner på tiggande människor.

Den svenska så kallade "tiggeridebatten" har till en stor del kretsat kring frågan om ja eller nej till förbud. Detta har skapat en paradox där tiggande – oftast förkroppsligad i romska EU-medborgare från Rumänien och Bulgarien – inte anses höra till det svenska välfärdssamhället.

Detta samtidigt som att vägra hjälp till behövande klingar dåligt med de solidaritets- och jämlikhetsprinciper som den svenska självbilden delvis bygger på.

I sin avhandling i kulturgeografi analyserar Erik Hansson det svenska samhällets reaktioner på tiggande EU-medborgare. Han behandlar tiggandets historia och sociala problem men analyserar också människors känslor och reaktioner i mötet med någon som ber om hjälp. Han har bland annat analyserat 1329 artiklar publicerade i media från perioden 2014–2016, liksom inlägg i sociala medier, intervjuer, och observationer.

Erik Hansson konstaterar att människor har känt ambivalens, ångest och vantrivsel kring närvaron och mötet med tiggande människor genom alla tider. I världsreligionerna och i de politiska ideologiernas idéhistoria finns en kluvenhet kring tiggandet som handling. Människor känner både ömkan,

medlidande, solidaritet liksom förakt, avsky och förargelse. Erik Hansson ser två olika dimensioner – en politisk och en psykisk.

Den politiska dimensionen väcker frågor om rättigheter och skyldigheter avseende ägande i samhället. Den psykiska dimensionen handlar om själva mötet med den tiggande människan och gesten. Förenklat ställs människan inför ett samvetskrav av att fatta ett beslut om hur man ska förhålla sig till sin nästa – och det är lätt att känna ångest inför andras bön om hjälp. Som en försvarsmekanism, för att komma ifrån ångesten, omvandlas känslan istället till sympati, antipati eller apati.

– **Antipatin handlar då ofta om att en ond känsla har väckts inom en**, som överförs till att en "ond person" fick en att må dåligt. Det blir alltså ett sammanblandande mellan ens egen känsla och andra personens antagna egenskaper. Detta skulle förklara de historiska återkommande ryktena om "tiggare" genom historien som inte fattiga egentligen, utan kriminella hejdukar eller lata överliggare, säger Erik Hansson.

Avhandlingen visar att dagens situation inte är historiskt unik. Frågan om tiggandets existens har djupgående orsaker. Det handlar inte bara om etnisk diskriminering, utan också mer övergripande om politiska och ekonomiska strukturer som formar samhällets socialpolitik.

– **Utestängningen av utländska romer i Sverige från mänskliga rättigheter** – avseende tak över huvudet, sanitet, utbildning, hälsa och försörjning – påminner mycket om historisk diskriminering av svenska romer, säger Erik Hansson.

I avhandlingen

sätter han denna "historiska återkomst" i dialog med dagens svenska

arbetsmarknads- och bostadspolitik. I båda dessa politikområden råder ett slags

dödläge mellan vänster-och-höger, gällande vilka rättigheter

svenska medborgare

och andra ska ha, vad gäller arbete, försörjning och bostad.

Erik Hansson menar att dessa dödlägen påverkar den politiska tystnaden vad gäller att debattera lösningar för att hjälpa gruppen i Sverige.

Källa: Uppsala universitet

Avhandlingens titel: "Det känns fel". Om det svenska samhällets reaktioner på närvaron av tiggande EU-medborgare 2014-2016, av Erik Hansson vid Kulturgeografiska institutionen, Uppsala universitet 2019.

Länk till avhandlingen [här!](#)

Bild: En tidig morgon utanför Operakällaren i Stockholm 1868 med en skara tiggare i väntan på utdelningen av matresterna från gårdagen. Hämtad ur Julius Ejdestam: De fattigas Sverige, Wikimedia commons